

# Jaar van de Wulp: een terugblik



Voor Sovon en Vogelbescherming was 2019 het Jaar van de Wulp. Niet voor niets: de soort verdween uit de meeste natuurgebieden en heeft het ook in boerenland en op de Waddeneilanden moeilijk. De extra aandacht voor Europa's grootste steltloper binnen onze lopende monitoringprojecten stemt niet positief. We zijn nog niet klaar met de Wulp...

## Krimpemde broedpopulatie

De Wulp kende zijn hoogtijdagen gedurende de jaren zestig en zeventig, maar laat sindsdien een verontrustende neerwaartse trend zien (figuur 1). Dat is niet alleen in Nederland zo, in veel landen is de trend zo mogelijk nog verontrustender, Ierland voorop. In 'wulpenland' Ierland broedden eind jaren tachtig nog 1000 paren, maar nu zijn het er amper 100 meer en nadert de Wulp het punt van uitsterven! Op basis van de Vogelatlas waren er in Nederland rond 2015 nog 3900-4800 broedparen, maar als de huidige trend doorzet, zullen dat er over enkele jaren geen 3000 meer zijn.

## Leegloop natuurgebieden

Meer dan andere steltlopers was de Wulp in het verleden broedvogel van diverse landschapstypen; duinen, hoogveen, heide, laagveen en boerenland. Tot midden jaren tachtig was het een schaarse maar wijd verbreide broedvogel in de Hollandse duinen. Dat veranderde door de komst van de vos vanaf eind jaren zestig, de toenemende recreatiedruk en de hoge stikstofbelasting, waardoor onze duingebieden dichtgroeiden. Daarmee verdween deze karakteristieke broedvogel van de Hollandse duinen (figuur 2). Ook op de Waddeneilanden groeien duinvalleien dicht en vormen hooggelegen kwelders een laatste toevluchtsoord. In laagvenen en op heide, van oudsher de gebieden met de hoogste wulpendichtheden, trad forse achteruitgang of zelfs verdwijning op door onder meer verbossing en het uit productie nemen van geschikte voedselgebieden.

## Boerenland geen kuikenland?

Blijft over het boerenland, waar de Wulp zijn toevlucht zocht in weilanden en recen-ter ook op akkers. In de laatste Vogelatlas zien we dat Wulpen steeds meer het 'open' gebied opzoeken en het halfopen cultuur-land mijden. Waar de overgrote meerder-heid vroeger in natuurgebieden nestelde, zit nu ruim 80% in agrarisch gebied.

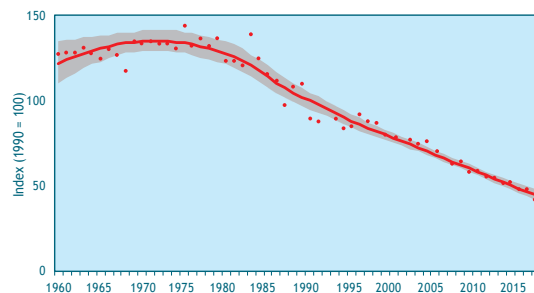
Wulpen hebben echter twee maanden nodig vanaf de eerste eileg tot het uitvliegen van het laatste jong, en zoveel rust is de soort in het boerenland niet gegund. Het vele maaien en het tanende insectenaanbod (voedsel voor kuikens!) zitten onherroepelijk in de weg. Het gemiddelde nestsucces is laag, in het bijzonder sinds 2014 (14%, Mayfield-methode; Nestkaartenproject). Dat is dan tot het uitkomen van de eieren! De kuikenoverleving lijkt eveneens belaberd te zijn. In het Jaar van de Wulp riepen we BMP-ers op om alarmerende paren met jongen secuur vast te leggen. In slechts 13,6% van 588 territoria alarmeerden Wulpen in de jongenfase. Bij eigen veldwerk op Terschelling en Schiermonnikoog leek ook daar de kuikenoverleving laag te zijn, iets waar we graag een vinger achter willen krijgen.

## Doortrekkers en overwinteraars nu ook in de min?

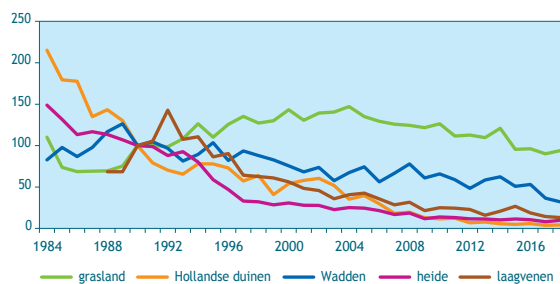
Op basis van ons Meetnet Watervogels spraken we tot voor kort van een groeiend aantal doortrekkende en overwinterende Wulpen in Nederland. Dat kwam met name op conto van Waddenzee en Zoute Delta. Nu de aantallen in de Waddenzee afvlakken, buigt ook de landelijke trend stilaan neerwaarts (figuur 3). Het overgrote deel van de niet-broedende Wulpen huist in de Waddenzee. Tijdens de midwintertelling

In het Jaar van de Wulp werden in februari 17.500 Wulpen geteld op 88 slaapplekken. Eempolders, 24 februari 2019.

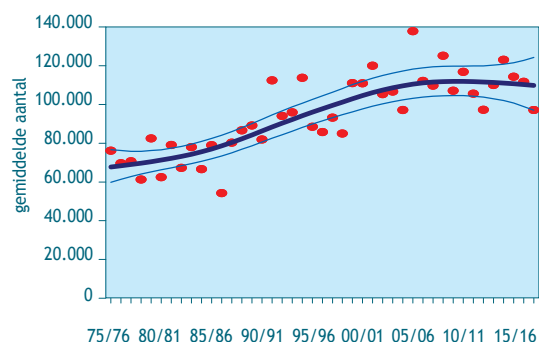
Foto: Rick van der Kraats



Figuur 1. Wulp. Landelijke trend als broedvogel sinds 1960 (vóór 1984 op basis van oude tijdreeksen, daarna BMP).



Figuur 2. Wulp. Trend als broedvogel per regio/habitat sinds 1984 (index 1990 = 100; BMP).



Figuur 3. Wulp. Landelijke trend niet-broedvogels sinds 1975/76 (Meetnet Watervogels).



Jodelende Wulpen in broedgebied zijn steeds minder te horen in ons land. Groenlo, 13 maart 2015.  
Foto: Gejo Wassink

# Wetenswaardigheden over het lidmaatschap

van januari 2019 telden we ca. 131.000 Wulpen in Nederland, waarvan zo'n 73.000 in de Waddenzee en 20.000 in de Zoute Delta. In november, toen de ganzen- en zwanentellers ook Wulpen in boerenland telden, zaten er zo'n 80.000 op het wad, 19.000 in de Zoute Delta en de rest in het binnenland (zo'n 22.500). Kijken we naar het binnenland dan liggen telgebieden met meer dan 1000 Wulpen veelal in open gebieden van Friesland en Noord-Holland, niet ver van Waddenzee en/of IJsselmeer.

## Slaaplaatsstellingen

In het Jaar van de Wulp werden meer slaapplaatsen geteld dan in voorgaande jaren, maar waren hier naar verhouding minder exemplaren aanwezig. In februari leverde het ruim 17.500 Wulpen op, verdeeld over 88 slaapplaatsen, met de meeste in de Jouswierpolder Fr (940). In juli weden minder slaapplaatsen geteld (49) en weinig Wulpen (ruim 4200); de Everdinger Uiterwaard Ut (674) was het best bezet. In september zijn iets meer plekken (54) bekeken en waren Wulpen veel talrijker (10.100), met de meeste in het Markiezaatsmeer (826). De slaapplaats-telling in december leverde bijna evenveel Wulpen op (11.700), op 74 slaapplaatsen, waarbij de grootste in het Hegewiersterfild bij Harlingen lag (2350).

## Meer Wulpen in Limosa

Een uitgebreider overzicht van broedende, overwinterende en doortrekkende Wulpen zal later dit jaar in Limosa verschijnen.

● Romke Kleefsmā

Sovon is niet alleen een organisatie van en voor vogeltellers, maar ook een vereniging waarvan je lid kunt zijn. In onze statuten staat dat leden hiervoor een contributiebijdrage betalen; de hoogte daarvan wordt jaarlijks door de Ledenraad vastgesteld. Regelmatig horen we dat tellers denken dat ze, door mee te doen aan één of meer tellingen, automatisch lid zijn. Dat is dus niet zo. We willen de drempel voor deelname aan tellingen zo laag mogelijk houden en daar hoort het betalen van contributie niet bij. Maar om het lidmaatschap onder waarnemers te bevorderen heeft de ledenraad wel bepaald dat (oud) tellers tegen gereduceerd tarief lid kunnen worden. Als lezer van Sovon-Nieuws wist je dat natuurlijk allang, maar het kan het geen kwaad om dit nog eens toe te lichten!

## Waarom lid zijn?

Traditiegetrouw vind je bij het eerste nummer van Sovon-Nieuws het contributie-verzoek. We zetten de voordelen van het lidmaatschap nog maar eens op een rij:

- Je ontvangt viermaal per jaar Sovon-Nieuws
- Je krijgt 10% korting in de webwinkel
- Je steunt de vereniging Sovon en daarmee het vogelonderzoek
- Je hebt via de Ledenraad invloed op de koers van de vereniging

Dit geldt voor het basislidmaatschap. Plusleden ontvangen naast Sovon-Nieuws ook nog eens viermaal per jaar het vogel-tijdschrift Limosa. Limosa publiceert resultaten van onderzoek, tellingen en bijzondere waarnemingen op een toegankelijke manier. Voor iedereen die meer wil weten over vogels in Nederland altijd razend interessant.

## Wist je dat ...

... het vermelden van je lidmaatschapsnummer bij betaling belangrijk is? Zo kun we je betaling altijd koppelen aan het juiste lidmaatschap en voorkom je een ontbrekende herinnering.

...veel leden met automatische incasso betalen? Dat is zowel voor de leden als onze administratie een groot gemak. Stoppen



**GRATIS**

Word nu pluslid voor € 37,50/jaar en ontvang het themanummer Sahel gratis. Gereduceerd tarief voor (oud)waarnemers bedraagt € 32,50/jaar. Het themanummer is ook los te verkrijgen in de webwinkel voor € 3,50 plus verzendkosten.

met automatische betaling kan overigens heel gemakkelijk via een email (of telefoontje) naar de ledenadministratie van Sovon.

## Vragen of een wijziging doorgeven?

Stuur een mail of bel naar de ledenadministratie: info@sovon.nl of 024 - 7 410 410.

Vogel- en natuurreizen 2020	
<b>NIEUW: Spanje</b>	Extremadura en Gredos <b>17-04</b>
<b>Roemenië</b>	Donaudelta, Vadu, Histria <b>apr-mei</b>
<b>Polen</b>	Kano: Czarna Hancza en Biebrza <b>22-05</b>
<b>Zweden/Duitsland</b>	Falsterbo en Boddenküste <b>27-09</b>
<b>Polen</b>	Oerbos van Bialowieza <b>individueel</b>
<b>Polen</b>	Biebrzamoerassen <b>individueel</b>
<b>Spanje</b>	Huesca en Pyreneeën <b>individueel</b>

Reis per trein of auto naar je vogelreisbestemming

agronatura.nl 085-7853820 info@agronatura.nl